

SLOVENSKI NAROD.

Nahaja vsak dan sredo, izjemi nedelje in praznika, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 80 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 34 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za ostanila se plačuje od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se ostanila tiska enkrat, po 10 h, če se tiska dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljalstvo je v Knafljovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadst., upravljalstvo pa v pritličju. — Upravljalstvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravljalstva telefon št. 85.

K otvoritvi državne zbornice po vladarju.

Dunaj, 19. junija.

Nekoliko megleno jutro. Okrog cesarskega dvora nenavadno vrvenje ob tem času. Ulanici na konjih, dvorni žandarmi v gali, vojaki-pešci stoje na straži in vzdržujejo red, kajti rado-vednega občinstva je mnogo. Prihajajo prvi vozovi s poslanci in njih soprogami. Nemo kažejo livrirani in obriti strežaji došlece pot po zaviti hodnikih do ceremonijske dvorane, kjer se vrši točno opoldne slavnostna otvoritev državnega zbora po vladarju.

Velika ceremonijalna dvorana se polni vedno bolj. Razkošno opravljen prostor, ki ga ob potrebi razsvetljuje 52 lestencev. Ob straneh lože, namenjene zlasti damam in diplomatom. Sredi dvorane, med ložami pred prestolom je prostor poslanecem in članom gosposke zbornice.

Slika postaja jako pestra. Nehote spominja na podobe, ki nam kažejo poljske državne zbornice: bogate ženske toalete menjujejo z zlatom obšitimi uniformami raznih ceremonijalnih dostojanstvenikov; tam narodne noše raznih kmetijskih poslancev poljske in maloruske narodnosti; drugje slikovita noša poljskih magnatov. Vmes gospodje v frakih in klakih. Grof Harrach v temnovijoličasti uniformi huzarskih oficirjev, kakor jih danes nihče več ne nosi; kočevski zastopnik knez Auersperg v oficirski uniformi.

Največji politični nasprotniki si podajajo roke v pozdrave: Grabmayer in Pernstorfer; Kramar stiska vsakemu izmed socialističnih poslancev roko posebej. Tam stoje Funke, Lecher in Exner v živahnem razgovoru; drugje bivši praški župan Srb in češki pisatelj Vrhlický; oba poljska zlahtnika Badeni in Abrahamovici; slovenski poslanci so zbrani skoro polnoštevilno: videti je Ivana Hribarja, profesorja Mandiča, Spinčiča, dr. Rybára, Streklja, Jakliča; Demšar

je došel v gorenjski kmetijski obleki z visokimi škornji; dr. Šustersič se je postiral prav tik pred tron; Luegerja pripelje nekdo v dvorano: hiti mu nasproti Žitnik in mu ponuja desnico.

Videti je pivovarja Antona Dreherja, barona Chlumeckega, princa Schwarzenberga, kardinala Gruša itd. Vmes prihajajo diplomate, tudi kitajski. Vsakega pripeljejo v dvorano posebni dvorni uradniki.

Vrvenje postaja vedno živahnije in spominja po svoji pestrosti obleke in glasov na pričetek zadnjega dejanja iz „Carmen“. Vse se giblje in vrti, blišči in odseva, pa vendar je harmonija in noben glas, nobena barva ne moti.

Ura je dvanajst. Poslanci so ločeni v dve skupini: sredi vodi pot k prestolu. Komaj vstopi krona, zakliče spredaj knez Windischgrätz: Njega Veličanstvo naj živi! Trikrat ponove prisotni obični Hoch. Spredaj stopajo ministri, za njimi nadvojvodi, potem knez Montenuovo z belo palico in z zlatim orlom, nato dvorni maršal z golim državnim mečem. Takoj za njim vladar v obleki avstrijskega maršala, v roki nosi svoje zeleno pernatno pokrivalo. Prišedši do prestola se pokrije, sede na stol, vzame očale in čita prestolni govor, ki mu ga je prinesel ministrski predsednik Beck.

Ogromne so črke; glas cesarjev pa je slab. Jedva se ga razume.

Celih dvajset minut je čital vladar. Obilo lepih misli in načrtov. Ni čuda, da so mu med čitanjem prisotni večkrat glasno pritrdjevali. Pa njegov glas je ostal vzlic temu slab, monoton, brez patosa: pravijo, da je govoril še vsakokrat živahnije.

Prestolni nagovor kliče najprej vsem dobro došli. Peča se nato z novim volilnim redom, ki je znatno razširil politične pravice vsem stanovom. Toda pravica glasovanja nalaga dolžnost odgovornosti. Vsak večji razvoj v državi ovira zlasti narodnostni boj v Avstriji. Treba je zato z ozirom na splošno korist, da se narodi sporazumejo. Moja najgorkejša želja — tako je nadaljeval vladar — je, zapustiti

nekoč narodom zagotovljeno posest njih narodnega imetja.

V bogatih obljubah in mislih spominja prestolni nagovor skoro na znani Stolypinov nagovor ob otvoritvi druge dume. Tako je vladar obljubljal vladne načrte z ozirom na zboljšanje državne uprave, na okrajšanje instanc; povedal je, da predloži vlada načrt o zavarovanju v slučaju starosti in drugačne onemoglosti, reformo delavskega zavarovanja, katerega naj postanejo deležni tudi mornarji. Treba je odredb glede na nočno delo žensk in rudarjev v rudokopih. Reforme, ki povzdignejo obrtni stan; potrebujemo osrednjo zadružno blagajno; regulirati je treba poljedelski personalni in realni kredit, zmanjšati obrestno mero na zemljišča, delati je, da se reši ljudstvo prevelikih dolgov. Vlada hoče sistematično delati na povzdigi živinoreje in konjereje. Nadaljnji načrti se pečajo z reformo zavarovanja rudarjev in rudokopnih predpisov, o podzavljenju zasebnih železniških podjetij, o vzgoji mladine, o reorganizaciji učiteljskih, o ustanovi novih strokovnih šol tako poljedelskih, obrtnih kakor trgovskih, o popolnitvi visokošolskega pouka.

Omenjal je državne finance, ki kažejo zelo ugodno; revizijo meščanskega zakonika kakor tudi kazenskega; nadalje reforme glede izseljevanja, organizacijo personalnega kredita, službenih razmer uradnikov itd. itd.

Ko omenja prestolni govor še prijazno razmerje napram zunanjim državam, ko se dotakne jako previdno ogrskega vprašanja in naglašja potrebo zvišanja vojne obrambe konča z apelom na poslance, da bi se svoje naloge oprijeli z vso ljubeznijo.

Vtišek, ki ga je napravil prestolni nagovor, je nenavadno ugoden. Splošno se povdarja ona velika harmonija, ki vlada danes med ljudstvom in krono. Lahko rečemo, da takega soglasja, kakor ga je prinesel današnji dan, v Avstriji že 57 let nismo imeli. Posebno je velikega pomena ta položaj v Avstriji z ozirom na konflikt z Ogr. I. F.

Parlamentarni klubi.

Dunaj, 19. junija. Med demokratičnimi skupinami v poljskem klubu se vrše pogajanja za tesnejšo zvezo pod skupnim vodstvom. Dosej so osebni oziri preprečili združitve teh demokratičnih frakcij.

Maloruski klub je imel danes večurno posvetovanje, pri katerem se je sklenilo, da vloži klub v jutranji seji državnopravni protest. Besedilo je že sestavljeno. Zaradi zlorab pri galiških volitvah bodo Malorusi vložili samostojni nujni predlog.

Nemško-radikalna stranka je razpravljala danes o volitvi predsednika za državni zbor. Sklenilo se je, da se prepusti v tem oziru strankinim zastopnikom v konferenci klubovih načelnikov popolnoma proste roke, toda za vsako ceno mora postati predsednik le Nemec.

Nemški napredni poslanci vstopijo v nemško-nacionalno zvezo razen dveh ali treh. Pogajanja se še vrše.

Italijani o vseučiliščnem vprašanju.

Trident, 19. junija. „Alto Adige“ piše o sedanjem položaju italijanskega vseučiliščnega vprašanja ter pravi, da se bo novi parlament moral baviti z ustanovitvijo štirih novih vseučilišč, in sicer italijanskega, slovenskega, maloruskega in drugega češkega. Položaj Italijanov se je po volitvah znatno zboljšal in soc. demokratično zastopstvo Trsta v parlamentu jasno kaže, da o irredentizmu ne more biti več govora. Tudi s Slovenci se je doseglo sporazumljenje, da svojega vseučilišča ne zahtevajo več v Trstu (?), temuč v Ljubljani, tako da vladni ugovori ne morejo več držati. Vsekakor morajo Italijani o tej stvari skupno nastopati s Slovenci in Malorusi. Tržaško vseučilišče mora priti prvo na vrsto, ker se mora Italijanom dati, kar so že enkrat imeli.

Nagodbena pogajanja.

Dunaj, 19. junija. Z merodajne strani se zahtuje, da cesar ne sankcionira nobenih zakonskih načrtov, dokler ne bo sklenjena nagodba. Cesarja baje skrbi bodočnost monarhije, zato odklanja za sedaj vsako koncesijo in novotarijo, naj jo zahteva avstrijska ali ogrska vlada.

Hrvaška obstrukcija v ogrskem državnem zboru.

Budimpešta, 19. junija. Mirotovna pogajanja s Hrvati so se razbila; vlada namerava sedaj proti Hrvatoma nastopiti z najradikalnejšimi sredstvi. Danes se je bavil ministrski svet s hrvaško obstrukcijo.

Današnja seja državnega zbora je bila posebno burna. Dogajali so se nezasišani škandali zoper svobodo parlamentarizma. V začetku seje je hotel posl. Supilo pojasniti neko stvar iz prejšnje seje, toda predsednik je trdil, da kritikuje njegove odredbe ter mu je odtegnil besedo, ter pozval posl. dr. Potočnjaka, naj začne govoriti. Ker se Potočnjak ni takoj vzdignil, zaklical je predsednik Rakovszky: „Ako ste navzoči, vzdignite se takoj. Gospodje naj vendar pazijo na madžarske klice!“ Ker sta poslanca Supilo in Tuškan protestirala, da se postopa s hrvaškimi poslanci, kakor da bi bili v šoli, dal je poslanec obema ukor. Komaj je govoril dr. Potočnjak 20 minut ter dokazoval, da zakonski načrt o službeni pragmatiki železničarjev krši nagodbene pravice Hrvaške, pozval ga je predsednik, naj napravi na kratko, češ, da je vsebina, o kateri se vleče debata, že popolnoma premetla. Govornik se je skliceval na svobodo govora ter se zavaroval proti predsednikovemu opominu. Po teh besedah mu je predsednik odtegnil besedo. Nastal je velik vihar. Hrvatje so hrupno protestirali. Madžari pa ugovarjali ter pozivali Hrvate, naj sploh neha govoriti. Ker je posl. Potočnjak govoril naprej, predlagal je predsednik, naj se izroči imunitetnemu

LISTEK.

Ženstvo in politika.

(Konec.)

Včasih se pa vendar zgodi, da se razvname tudi ženstvo z vso rastjo. Koderkoli so se porodili veliki, globokosežni konflikti, se je pokazalo, da se zna ženstvo tudi tako razburiti, da prekosi celo moške. Zgodovina podaja za to mnogo zgledov. Najbolj in najhuje se razvname ženstvo, če so zapletene v boj popularne, simpatične osebe. Vsekako pa mora biti slučaj izjemen in izreden; politične vsakdanjosti ne spravijo ženstva nikjer iz ravnotežja, niti v deželah, kjer slovi ženstvo zaradi svoje temperamentnosti, kaj še pri nas, v deželi kloštrske vzgoje in obče zasplosti.

Kako se zna ženstvo razvneti, to kaže slučaj sedaj že davno pozabljenega generala Boulangerja. Tedaj, ko se je ta avanturier bližal vrhuncu svoje sreče, ko je bil tako popularen, kakor malokdaj kak general, tedaj je Boulanger kandidiral v departementu

Nord za francoski parlament. Čim se je pokazal v svojem okraju, je bila njegova zmaga gotova. Moški so ga sicer sprejeli nezaupno, ali ženstvo je takorekoč zblaznelo. Vse ženstvo, od milijonarko do kravice deklet, od vojvodinj in kneginj, v čijih žilah teče kraljevska kri, pa do premogarskih žena in hčera, vse je norelo za Boulangerja. Ženske so vzele agitacijo v roke. Nihče jih ni podučeval, nihče jih ni nagovoril za to. Iz lastne inicijative, vsaka zase, vsaka na svojo roko, so delale in agitirale za Boulangerja, neutrudno s pravo žensko vnemo in drzovitostjo in — Boulanger je dobil 300.000 glasov.

Le nekaj sto moških je bilo tako kremenitih, da se niso vdali ženski agitaciji. Kakor podere vihar vse drevje, tako je ženska agitacija tedaj podrla vse kljubovalce in vse napore različnih strank.

Tekom te agitacije se je ženstvo razvnelo tako, da je zapadlo nekemu paroksismu. Ženstvo se je dominiralo na vseh shodih, in si je pritrgovalo od ust in prodalo celo uhanje in prstane, da je dobilo za agitacijo potrebni denar. Ko je bil general

Boulanger končno izvoljen, je ta paroksisem dospel do vrhunca. Odlične in preproste žene in dekleta so se vrgle na železniške relse in in hotele s tem preprečiti, da bi se njih ljubljene vrnil v Pariz.

Pribojevale so mu mandat, potem pa so mu branile, da bi šel izpolnjevati svojo poslansko dolžnost.

Kako je bilo mogoče, da je nastalo kaj takega? Francoska republika je bila tedaj po različnih korupcijskih aferah do skrajnosti kompromitirana, vse je želelo, da bi prišli novi ljudje na krmilo in to občno razpoloženje je znal Boulanger izkoristiti. Seveda, čim so ljudje spoznali, da je navaden komedijant, da ni vojskovodja, nego koristolovski glumač, da ni junak, nego klavitev, da ni lep mož, nego izčrpan stariček, ki si je barval lase in brado in se šminkal kakor kaka stara igralka, tedaj je bilo t. d. njegove slave in popularnosti rapidno konec.

Pri zadnjih volitvah v Ljubljani se je ženstvo tudi v večji meri zanimalo za volilno borbo, kakor kdaj poprej. Tudi pri nas so posamične dame aktivno posegle v volilno borbo

in lahko bi naveli posebno lep slučaj, ki se je zgodil na dan ožje volitve. Kaj je pri nas razvnelo ženstvo? Psihologičnih momentov je bilo več. Prvi in poglavitni pa je bil ta, da je bilo vse ženstvo ogorčeno zaradi brezmejne infamnosti, s katero so se Šustersič in njegovi tovariši vojskovali proti Hribarju. Čut spodobnosti je v prvi vrsti razburil ženstvo. V prvi vrsti je vplivalo spoznanje, da hočejo klerikalci slovenskemu meščanstvu napraviti škodo in sramoto s tem, da mu vzamejo vsako zastopstvo v državnem zboru. Tu je torej vplival čut narodne zavednosti in čut pravičnosti. Zmaga Hribarjeva je bilo zadoščenje tem čutom in zato se je ženstvo te zmage tako presrečno veselilo.

Kaj bi pač nastalo, če bi danes ženske dobile volilno pravico? No, na Slovenskem bi pač zmagala najskrajnejša klerikalna struja. Preprosto ženstvo je še popolnoma v oblasti klerikalizma, in tudi med izobraženim ženstvom grasi klerikalizem še v taki meri, da se prav pogostoma zgodi, da nimajo žene prav nič ozira na politično stališče svojih mož. V drugih krajih pa ni tako in zato je

zanimivo izvedeti, kako sodijo kompetentni ljudje o ženski volilni pravici.

Na Angleškem je zdaj eno leto sem velikansko gibanje med ženstvom za pridobitev volilne pravice. Chamberlain, gotovo avtoriteta, meni, da bi nekaj let ženstvo nič ne premenilo razmer, češ, ženske so navadno tistega političnega prepričanja kakor njih možje, kvečjemu nekoliko radikalnejše. Sčasoma pa bi se navadile svojih političnih pravic in bi prišle do samostojnega političnega naziranja. Ker so pa razmere vobče take, da se moški vedno manj ženijo in se ne prestanjo množiti število gospodarsko samostojnih žensk, je brez dvoma, da bi si ženske-samice ustvarile sčasoma popolnoma samostojne ženske stranke in pridobile na svojo stran tudi zakonske žene. Ker pa pri ženskah ne odločujejo ideje v toliki meri, kakor osebe, bi prišli politični programi ob ves kredit in bi zavladala politična anarhija. Kandidat, ki bi ne imel simpatij ženstva, bi bil gotovo izgubljen.

Tako sodi Chamberlain in ima najbrž v mnogem prav.

